

Курс "Християнська етика - 1"

Відеолекція 2: "Брат, якого ти бачиш"

(Девід Феддес)

Майже у всіх людей, яких ви знаєте, є риси, що вам не подобаються або дратують. Якщо ви знайомі з кимось досить довго, він обов'язково зробить те, що вас нервує, і це часто трапляється не один раз. Таким чином дії стають звичкою - це те, що люди роблять знову і знову. Якщо ви знаєте когось особисто, то вам відомі його недоліки. У деяких випадках ви помічаєте, що риси характеру, які вам подобаються в цій людині, переважають над її недоліками. Проте деякі люди не особливо симпатичні, і чим довше ви їх знаєте, тим менш вони подобаються вам.

Тим не менш, Бог є досконалим. Він ніколи не робить нічого поганого. У Нього немає шкідливих звичок. Бог надзвичайно розумний, абсолютно справедливий і неймовірно винахідливий. Бог є джерелом краси, винахідником задоволення, джерелом радості. Бог сильний, але ніжний, справедливий, але милосердний, Володар галактик, але в той же час є Другом для маленьких і незначних осіб. Чим краще ви знаєте Бога, тим більше ви відкриваєте дивовижних рис. Бог - найулюбленіша Особа у Всесвіті.

На перший погляд, здається, що значно легше полюбити Бога, ніж людей, які не завжди приємні. Але Біблія каже: "Хто говорить: «Я люблю Бога», а брата свого ненавидить, той брехливець: бо не люблячий брата свого, якого бачить, як може любити Бога, Кого не бачить?" (1 Івана 4:20). Здається, чому б не було написано навпаки? Чи не є Бог більш привабливим, ніж ті люди, що дратують нас? Чому не можна полюбити Бога, і водночас ненавидіти та уникати певних осіб?

Чоловік з неприємним відтінком обличчя, густими бровами, великим животом та дивним сміхом; хлопець, що завжди перебиває вас, перш ніж ви зможете закінчити речення; особа, яка дуже мало думає та занадто багато п'є; хлопець, який часто помиляється та завжди невпевнений у собі; хлопець із дивними переконаннями та огидним способом поведінки – чи не буде легше полюбити Бога, не полюбивши такого непривабливого, дратівливого, незграбного недоумка?

А щодо тієї занадто впевненої жінки з плачущим голосом, яка занадто багато пліткує, занадто часто критикує, занадто гучно сперечається, занадто рідко вибачається, і при цьому виявляється вашою дружиною? Вам може бути цікаво, скільки ще часу знадобиться, для того, щоб вона звела вас з розуму. Про що ви могли думати, коли вирішили одружитися на ній? Якщо колись ви кохали її, то це кохання давно вже минуло. Чи не можеш ти любити Бога, не полюбивши цю верещачу жахливу дружину?

Як на рахунок родини з нестримними підлітками, дуже гучною музикою, яка грає аж занадто гучно; людьми, які постійно сваряться з вами через щось, і які випадково стали вашими сусідами? Як щодо парафіян, які чемно поведуться у неділю, але ставляться до працівників, як до бруду, і які, несподівано, виявилися вашими роботодавцями? Таких людей нелегко полюбити. Чи можете ви любити Бога, не полюбивши поганих сусідів і жадібних членів церкви?

Це очевидно. Писання настільки тісно пов'язує любов до Бога з любов'ю до інших людей, що одне неможливо без іншого. Якщо ви не любите брата, якого бачите, ви не зможете любити Бога, Якого не бачите.

Пошук обхідних шляхів.

Це звучить якось нереально, як те, що неможливо сприйняти? Ймовірно, у вас з'явиться бажання знайти якісь обхідні шляхи. Якщо люди, які найбільше вас розчаровують, виявилися жінками, то ви можете радіти тому, що біблійне твердження говорить про "брата", якого ви бачите, а не про "сестру". Брат - це ж чоловік, чи не так? Чи зможете ви відчувати неприязнь до жінок, що дратують вас? Це неможливо. В Біблії використовується слово "брат" або "браття", що включає як чоловіків, так і жінок, як брата, так і сестру.

Якщо ви маєте гарні стосунки зі своєю родиною та родичами, то можете радіти тому, що біблійне твердження говорить про "брата", якого ви бачите, а не про людей, які не є вашими родичами. Чи можете ви уникнути покарання за те, що не любите тих, хто не є частиною вашої сім'ї? Ні. Слово "брат" у Писанні за змістом охоплює набагато більше людей, ніж тих, хто є кровними родичами.

У вчених та пасторів, навчених точному розумінню Біблії, може виникнути враження, що це може бути ще однією обхідною доріжкою. Досвідчені тлумачи знають, що в Біблії слово "брати" часто використовується для позначення однодумців Ісуса. Насправді це те, що має на увазі апостол у 1 посланні Івана 4:20, коли йдеться про брата, якого ви бачите. Цей вірш є частиною закликати любити християн, братів та сестер у Христі. Мова йде не про любов до всіх людей взагалі, а про любов одних християн до інших.

Технічно це правильно, але чи не є відмова від любові до певних людей, яких ви зустрічаєте, обхідною доріжкою? Чи можна не любити невірних, якщо ви любите людей такої самої віри, як ви? Ні. Біблія каже: "Отже, доки є можливість, будемо робити добро всім, особливо своїм вірою" (Галатам 6:10). У християн є особливий обов'язок - любити братів у Христі. Але це не є обхідною доріжкою, що дає право не любити людей, які не знають Христа.

Обережно використовуйте технічно правильне тлумачення як підставу для нелюбові до певних груп людей. Якщо ви питаєте: "Хто цей брат, якого я повинен любити?", то ви говорите як законник, що колись запитав Ісуса: "Хто мій ближній?" Той учений підняв це питання, обговорюючи заповіді Господа, які наказують нам любити Бога вище всього і любити ближнього, як самого себе. Ця людина знала, що є особи, яких він не любить, але чи не є нормальним не любити їх, поки їх можна не вважати ближніми?

У відповідь Ісус розповів про чоловіка, якого побили грабіжники та залишили без допомоги на дорозі. Проповідник і лідер поклоніння поспішили повз та не надали йому допомогу. Але тоді з'явився іноземець-самарянин, який надав постраждалому першу допомогу, відвіз його до готелю, щоб про нього піклувалися, поки він не одужає. Крім того, він взяв на себе всі витрати, пов'язані з лікуванням. Ісус закінчив розповідь, запитавши співрозмовника: "Як ти думаєш, хто з цих трьох був ближнім для людини, що потрапила в руки грабіжників?" Чоловік міг відповісти лише: "Той, хто помилував його".

Ісус змінив напрямок питання. Замість запитання: "Хто мій ближній?" та пошуку обхідних шляхів, Ісус навчає нас питати: «Як я можу бути ближнім та шукати людей, яким потрібна моя допомога?»

Якщо ви експерт, який сидить у зручному лекційному залі та аналізує питання "Хто мій ближній?", ви можете прийти до висновку, що деякі люди (наприклад, бідні самаритяни) зовсім не вважаються вашими ближніми. Ви можете подумати, що ваш ближній - це людина,

яка найбільше схожа на вас, людина, з якою вам найлегше взаємодіяти, можливо, такий же вчений, проповідник або лідер поклоніння.

Але якщо вас пограбували та побили, якщо у вас немає грошей, ви втрачаєте кров і можете померти, якщо вам ніхто не допомагає - це змінює всю суть питання про ближнього. Коли ви шукаєте обхідні шляхи, ви намагаєтеся позбавити певних людей права бути вашими ближніми, щоб вам не довелося їх любити. Але, коли ви відчайдушно потребуєте допомоги, то сподіваєтеся, що хтось, будь-хто стане для вас ближнім і братом.

В Біблії сказано: "Хто не любить брата свого, якого бачить, не може любити Бога, Якого не бачив". Тому не шукайте обхідних шляхів. Навіть, якщо вони не відповідають точному визначенню поняття "брат" з цитованого біблійного вірша, навіть, якщо ви вважаєте їх не братами, а ворогами, Ісус наказує: "Любіть своїх ворогів". В Біблії немає обхідних шляхів, щоб не любити людей. Якщо ви не любите людей, яких бачите, ви не можете любити невидимого Бога.

Невидимий аранжувальник

Такі роздуми повертають нас до проблеми, з якої ми розпочали. Чи не легше любити досконалого Бога, ніж недосконалих людей? Ні. Бог заслуговує на любов більше, ніж хто-небудь інший, але ми не бачимо Його. Ми не можемо досягти Його рукою. Ми не можемо нічим допомогти Йому, бо Він нічого не потребує. Багато хто з нас не знає, який насправді Бог. Ми можемо обманювати себе, думаючи, що любимо Його, хоча насправді ми любимо лише свою власну уявну версію Бога.

Насправді, деякі якості, які роблять Бога найбільш цінним, щоб любити Його, нам сподобаються менше за все. Як грішники, ми схильні не любити тих, хто святіший за нас. Ми не дуже любимо тих, хто розумніший, сильніший і здатніший за нас. Деякі люди, кого ми взагалі не любимо, є тими, кому ми дуже заздримо. Але найбільше ми заздримо Богу, навіть якщо не визнаємо цього.

Ми хочемо бути Богом. Ми бажаємо, щоб у нас була Божя сила робити все, що нам хочеться. Нам хотілося б, щоб у нас була Божя влада вирішувати, що є правильним, а що ні. Ми хочемо, щоб у нас була Божя воля керувати Всесвітом згідно з нашими власними планами. У глибині душі людини є бажання бути Богом. Нас обурює той факт, що Бог може бути Богом, а ми - ні. Це обурення стосовно невидимого Бога виявляється в нашому обуренні на людей, яких Бог посилає у наше життя.

Легко подумати, що любити Бога - це відчувати до Нього добрі почуття, вимовляти кілька побожних слів і, можливо, час від часу співати релігійну пісню. Але один з головних способів виявити справжню любов до невидимого Бога - це любити людей, яких ми бачимо. Ви можете сказати: "Я люблю Бога. Я думаю, що Він чудовий. Але ви б могли просто подивитися на поганих членів моєї родини та людей, з якими мені доводиться мати справу, і відразу зрозуміли б, що я можу любити Бога, не люблячи при цьому деяких з цих недоумків".

Ось вам питання: Хто помістив вас у цю конкретну родину? Хто привів вас у цей район із цими дратівливими людьми на вулиці? Хто влаштував вас на роботу з людьми, які вас виводять з рівноваги? Хто очікує, що ви будете любити людей, яких вам найбільше не хотілося б зустріти знов? Все це зробив Бог.

Бог - це Той, хто організовує ваше життя. Якщо ви не можете терпіти аранжування, ви не можете терпіти аранжувальника. Якщо ви ненавидите людей, яких Він поставив на вашому

шляху, ви ненавидите Господа за те, що Він поставив їх на вашому шляху. Згідно з Біблією, Бог організовує ваше життя та відносини. Він встановлює час вашого життя і визначає ваше точне місцезнаходження з наміром, щоб ви звернулися до Нього і знайшли Його (Дії 17:26-27). Бог формує все, включаючи кожен деталь вашого життя і всі відносини з людьми, відповідно до Своєї мети та плану (Ефессянам 1:11). Тому, якщо вам не подобається те, як розвивається ваше життя, і якщо ви ненавидите людей у своєму житті, то насправді ви ненавидите Бога. Не обманюйте себе. Якщо ви не любите тих, кого бачите, ви не можете любити Невидимого Організатора, який зробив цих людей частиною вашого життя.

Образ Люблячого Бога

Іншою причиною, чому ви не можете любити Бога, не люблячи оточуючих вас людей, є те, що кожна людина є образом Бога для інших людей. У Біблії сказано, що Бог створив людину за Своїм образом і подобою. Писання говорить, що дивно хвалити Бога устами, а потім тими ж устами проклинати людей, створених за Його образом, які є Його подобою (Якова 3:9-10). Оскільки Бог невидимий, один із способів виявити любов до Нього — любити Його образ.

Деякі релігії використовують статуї, картини, зображення та ікони. Але Бог ніколи не дозволяв Своему народові створювати ідолів чи вирубувати зображення, щоб уособлювати Бога та робити їх об'єктами поклоніння. Одна з причин цього полягає в тому, що невидимий, безмежний Бог відмовляється бути обмеженим, спотвореним та контрольованим за допомогою зображень. Інша причина полягає в тому, що Бог вже створив «ікони», тобто образи, за допомогою яких ми можемо виразити свою любов та вірність Богу. Наші ближні є для нас «Божими іконами», і ми повинні служити Господу, служачи їм. Бог не бажає, щоб ми цілували зображення Ісуса або кланялися статуям, створеним руками людей. Бог не бажає, щоб ми любили та служили іконам, які створюємо. Він бажає, щоб ми любили та служили «іконі», яку Він створює, тобто Божому образу в інших людях. Звісно, люди не є Богом. Так само я не є Богом. Але в мене є обов'язок бачити в кожній людині Божий образ та ставитися до неї так, як я б хотів ставитися до Самого Господа, якби Він був у такій конкретній ситуації. У Книзі Приповістей 19:17 сказано: «Хто милостивий до вбогого, той позичає для Господа, і чин його Він надолужить йому».

Ісус говорить, що в кінці часів Він скаже спасенним, що вони надали Йому їжу, одяг, притулок, дружбу та гостинність. Вони запитують: «Господи, коли ми бачили Тебе в потребі?» Ісус відповість: «Все, що ви зробили для одного з цих моїх менших братів, те зробили для Мене» (Матвія 25:40). Потім Ісус скаже проклятим, що вони не допомогли Йому, коли Він потребував допомоги. Вони запитують: «Господи, коли ми бачили Тебе в потребі і не допомогли Тобі?» Ісус відповість: «Все, що ви не зробили одному з цих менших, ви не зробили Мені» (Матвія 25:45). Те, як ми поведимося з іншими людьми, Ісус сприймає особисто. Ваше ставлення до Господа проявляється у вашому ставленні до інших, оскільки кожна людина є образом Божим, створеним на Його подобу.

Якщо вам складно полюбити деяких людей, це, ймовірно, через те, що їхні характери відрізняються від вашого, і їхні цілі перешкоджають вашим. Але, якщо ви не можете полюбити того, кого бачите, через відмінності між вами, як ви можете полюбити невидимого Бога, який набагато більше відрізняється від вас? Ви більше схожі на своїх побратимів-грішників, ніж на Бога. Частиною вашої підготовки до того, як полюбити Бога, який абсолютно відрізняється від вас, є вміння полюбити людей, які трохи відрізняються від вас.

Образ - це фізичний зв'язок з чимось духовним. Духовні реалії виявляються у фізичних діях. Інша людина - це образ Бога, а ваші матеріальні акти любові - це видимі знаки вашої любові до Бога. Біблія говорить: "Ми з того пізнали любов, що душу Свою Він поклав був за нас. І ми мусимо класти душі за братів! А хто має достаток на світі, а бачить брата свого в недостатчі, та серце своє зачинає від нього, то як Божою любов'ю пробуває в такому? Діточки, - любимо не словом, ані язиком, але ділом та правдою" (1 Івана 3:16-18).

Якщо ви любите Господа та маєте покликання до небес, це проявляється у фізичній допомозі вашому брату, якого ви бачите. Якщо ж ви відкидаєте Бога та вирушаєте в ад, це виявляється у вашому знехтуванні фізичними потребами Божого образу, брата, якого ви бачите.

Якості Божої любові

Ви не можете любити невидимого, але гідного Бога, якщо не любите свого видимого, часто недостойного брата. Може здатися, що легше любити гідних, ніж недостойних, але суть полягає в тому що, якщо ти взагалі любиш Бога, то це завдяки тому, що Він полюбив тебе першим. Він полюбив тебе, коли ти цього не заслуговував. Ісус віддав Своє життя в жертву, щоб сплатити за твої гріхи. Ісус помер за тебе не тому, що ти цього заслуговував, а тому, що тобі це було потрібно. І, якщо ти спасений і в тобі живе Дух Христов, ти любиш інших і віддаєш себе, щоб допомогти їм не тому, що вони цього заслуговують, а тому, що вони цього потребують. Якщо ви були залучені Божою любов'ю і спасені нею, така ж любов буде протікати через вас до інших.

Біблія говорить: "Ми любимо Його, бо Він перше полюбив нас. Як хто каже: «Я Бога люблю», та ненавидить брата свого, той неправдомовець. Бо хто не любить брата свого, якого бачить, як може він Бога любити, Якого не бачить? І ми оцю заповідь маємо від Нього, щоб хто любить Бога, той і брата свого любить!" (1 Івана 4:19-21).

Якщо ви не любите інших, то ви не любите Бога. Якщо не встаєте на захист слабких і не допомагаєте нужденним, то ви навіть не знаєте Всевишнього. Біблія розповідає про благочестивого правителя: "Чи думаєш ти, що бути царем означає «заклучити себе в кедри»? Твій батько їв і пив, але він вчиняв правду і суд, і тому йому було добре. Він заступався за права бідного та сироти, і тому йому було добре. Чи це не означає знати Мене? - говорить Господь" (Єремія 22:15-16). Якщо ви думаєте, що пізнання Бога залежить від внутрішніх почуттів або містичних переживань, подумайте ще раз. Бог говорить, що діяти правильно і допомагати нужденним означає знати Його.

Коли ви пізнаєте Бога, ви знаєте, що Він допомагає беззахисним, тому що Він допоміг вам, коли ви були беззахисними. Коли ви пізнаєте Бога, ви знаєте, що Він прощає недостойних, бо Він простив вас, коли ви цього не заслуговували. Коли ти пізнаєш Бога, ти знаєш, що Він любить своїх ворогів, бо Він полюбив вас і пролив за вас кров, коли ви ще були Його ворогом. Коли ви пізнаєте Бога і відчуєте Його любов, ви проявите таку саму любов до інших.

Спуск по димоходу

Щоб виявити свою любов до Бога, почніть з любові до найближчих вам людей. Наше перше знайомство з іншими людьми і перше випробування любові до Бога - це сімейне життя. Один із способів виміряти як ви шануєте Бога - це наскільки ви шануєте своїх батьків. Якщо ви не любите і не поважаєте батьків, яких бачите, ви не зможете любити Небесного Отця, якого не бачите. Наскільки добре ви живете разом зі своїми сестрами і братами? Як часто ви

сваритесь і сперечаєтеся з ними? Чи дійсно чи ви піклуєтеся про свою "велику родину", про всіх ваших родичів? Сім'я - це перше випробування любові до Бога і до людства.

Деякі люди стверджують, що вони - великі прихильники людства. Вони мають однодумців-друзів, які поділяють їхні інтереси і з ким їм приємно спілкуватися. Вони мають ідеали для суспільства і їм подобаються ті, хто підтримує їх ідеали. Але багато з цих ідеалістів і прихильників людства не можуть терпіти членів своєї сім'ї. Цей факт змушує мене сумніватися у тому, що вони великі прихильники людства. Ви не любите людство, якщо ви любите лише кількох з ваших улюблених обраних людей, але не любите тих, хто є частиною вашого життя без вашого вибору.

Британський письменник Г. К. Честертон писав: «Найкращий спосіб, яким людина може перевірити свою готовність зіткнутися з різноманітністю людства, - це залізити в будь-який будинок і якнайкраще подружитися з людьми, що там живуть. По суті, це те, що кожен з нас зробив у день свого народження». Ваш вихід із матері був щось на кшталт спуску по димоходу в будинок, який ви не обирали, і зупинки серед людей, яких ви не знали. Це перші люди, яких вам слід навчитися любити. Якщо ви не любите сім'ю, яку ви побачили, то не можете любити загалом все людство, яке не бачили і не знаєте насправді. І вже точно такі люди не можуть любити Бога. Невміння проявляти любов і піклування про своїх найближчих родичів робить людину гіршою, ніж ту, хто взагалі не вірить у Бога (1 Тимофію 5:8).

Любити світ.

Любов до людства починається вдома, але не завершується там. Якщо ви особисто знайомі з Ісусом Христом, то ваша любов виходить за межі біологічної сім'ї і охоплює Божу родину. Ви відчуваєте особливий зв'язок з вірянами-християнами та особливий обов'язок допомагати потребуючим послідовникам Христа. Але навіть тоді ви все ще не досягнете межі любові.

Незважаючи на те, що ви маєте більшу відповідальність за одних людей, ніж за інших, ви не маєте права відкидати когось або відкидати цілий клас людей, вважаючи, що вони перебувають поза межами вашої любові. Біблія говорить, що Бог полюбив світ, і наша любов, так само як і Божа, має бути всеосяжною і не обмежуватися нашою власною групою або нацією. Кожен з нас, як індивідуум, повинен виявляти любов. Будучи частиною суспільства та нації, ми повинні будувати політику, враховуючи допомогу іншим народам, а не просто використовувати ресурси в своїх інтересах.

Якщо б урядовий високопосадовець заявив би, що його головною метою є збереження багатства свого народу за рахунок бідних народів? Або одна країна проголосила б себе країною можливостей, свободи та прав людини, але водночас заявила, що такі цінності не стосуються інших народів? Уряд був би підданий сильній критиці, якби він висловлював такі речі відкрито. Однак, у абсолютно секретному меморандумі 1948 року, який пізніше був розсекречений, Джордж Кеннан, на той час керівник відділу політичного планування Державного департаменту США, заявив: «У нас близько 50% світового багатства, але всього 6,3% населення... В цій ситуації ми не можемо не бути об'єктом заздрості та образи. Наша реальна задача в найближчий період полягає в тому, щоб розробити модель відносин, яка дозволить нам зберегти цю позицію нерівності без негативних наслідків для національної безпеки. Для цього нам доведеться відмовитися від будь-якої сентиментальності та мрійливості; і наша увага повинна бути всюди зосереджена на наших безпосередніх національних цілях. Нам не потрібно обманювати себе, що сьогодні ми можемо дозволити собі розкіш альтруїзму та благодійності світу... Ми повинні перестати ставити себе в

положення піклувальників наших братів і утримуватися від моральних та ідеологічних порад. Ми повинні перестати говорити про розмиті та... нереальні цілі, такі як права людини, підвищення рівня життя та демократизація. Недалеко той день, коли нам доведеться мати справу з концепцією прямої влади. Чим менше нам заважають ідеалістичні гасла, тим краще». (Дослідження планування політики, 23, 24 лютого 1948 р).

Хтось, хто хотів би висловити цей політичний підхід у формі простого гасла, міг би сказати: «Це лише економічний підхід». Якби хтось звинуватив Сполучені Штати в тому, що ця країна намагається бути багатою, залишаючи інших бідними, або в ігноруванні ідеалів, які захищають американці, могли би заперечити, що це обвинувачення було несправедливим, і що обвинувач - антиамериканський радикал. Це дисидентське та політичне обвинувачення. Я впевнений, що не кожен лідер уряду погодився з процитованою заявою, але не можна сказати, що це вираження думки якоїсь незначної групи низького рівня, яка закликала використовувати владу для збереження величезної переваги в багатстві. Справа в тому, що Джорджа Кеннана вважали одним з провідних американських зовнішньополітичних мислителів минулого століття.

Такий підхід передбачає любов до грошей та довіру до влади, а не любов до людей та довіру до Бога. Нація, яка дбає лише про себе та використовує інших, повинна покаятися, інакше вона загине. Людина, яка дбає лише про себе та використовує інших на свою користь, повинна покаятися, або вона загине.

У наших будинках, у наших кварталах та церквах, у нашому власному народі та у відносинах з іншими народами, Бог закликає нас любити Його, люблячи свого брата, якого ми бачимо. Наше ставлення до Бога стає видимим у тому, як ми ставимося до інших. У тому, як ми здійснюємо особисті прояви любові до окремої особи або прагнемо до публічної справедливості в справах націй. Люби Бога, люблячи брата, якого бачиш!